

Список використаних джерел

1. Про місцеві вибори : Закон України від 14 липня 2015 року // Відомості Верховної Ради України. 2015. № 37–38. Ст. 366.
2. 52 кандидати “Опоблоку” відмовились від мандатів депутатів Вінницької облради. // Українська правда. 18 листопада 2015 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/news/2015/11/18/7089182/>.
3. Макаров Г.В. Місцеві вибори 2015 р. : проблеми організації, підсумки, тенденції / Г. Макаров, Ю. Каплаан. Аналітична доповідь. К. НІСД, 2015 28 с. <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/vuboru-f2365.pdf>
4. Калиновський Б. В. Місцева публічна влада в Україні: конституційно-правові засади функціонування та розвитку: Монографія. [Текст]. Вінниця, ТОВ «Нілан – ЛТД», 2016. 426 с.

Кащишин Марина,

аспірантка кафедри конституційного права та прав людини НАВС

УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА РЕАЛІЗАЦІЮ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Реформування місцевого самоврядування на базовому рівні (сільські, селищні та міські громади), з метою розширення їх компетенції, повноважень, а також засобів їх реалізації, потребує централізованого державного забезпечення. За умов нерозвиненості громадянського суспільства, недостатнього рівня політичної культури, особливостей політико-культурних традицій України ініціатива і контроль за ходом реформування системи місцевого самоврядування має здійснюватися органами центральної влади. Зокрема, саме держава має розробити стратегію розвитку місцевого самоврядування базового рівня, з метою поступового підвищення адміністративної і фінансової самостійності, збільшення їх компетенції і повноважень, а також акумуляції організаційно-фінансових ресурсів для їх здійснення[1].

Незважаючи на широке коло прав, які закріплені за територіальною громадою, її безпосередня участь у суспільно-політичному житті, контроль за органами місцевого самоврядування обмежується переважно виборчими функціями: формування виборних органів місцевого самоврядування (сільських, селищних, міських, районних у містах, районних, обласних рад); обрання виборних посадових осіб місцевого самоврядування (сільського, селищного, міського голови). Однак вибори не гарантують повноцінного контролю громади за діяльністю органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Причому деякі міста конкретизують найважливіші проблеми місцевого значення, визначаючи обов'язковим для розгляду на громадських слуханнях питання житлово-комунального господарства та місцевого бюджету. Питання

житлово-комунального господарства – це переважно питання отримання якісних послуг громадянами.

Оскільки саме проблеми контролю за їх якістю найбільше турбують споживачів, було б доцільно запровадити громадський контроль у статутах усіх територіальних громад. Більше того, дану норму необхідно зробити універсальною, тобто вона має поширюватися не лише на сферу житлово-комунального господарства, а й на весь спектр послуг, що надаються громаді. Потребує доопрацювання і така норма як порядок врахування рішень громадських слухань. Зазвичай рішення громадських слухань розглядаються на засіданні виконавчого комітету міської чи обласної ради чи на сесійному засіданні відповідної ради[1].

Залишається відкритим питання про ефективність та результативність державного контролю у сфері місцевого самоврядування. Науковці пропонують оцінювати ефективність контролю у системі місцевого самоврядування за такими показниками: а) реальна та соціально корисна управлінська мета; б) витрати ресурсів та управлінської енергії; в) строк досягнення мети; г) обставини внутрішнього та зовнішнього характеру[2].

Подальші дослідження будуть присвячені саме аналізу ефективності функціонування контролюючих органів у сфері місцевого самоврядування. Адже це має велике значення для забезпечення ефективної реалізації функцій місцевого самоврядування та належного виконання покладених на них повноважень; максимального врахування державних та місцевих інтересів, захисту законних прав та інтересів територіальних громад при вирішенні різноманітних питань місцевого самоврядування; стимулювання виконання органами та посадовими особами місцевого самоврядування прийнятих на себе майнових та інших зобов'язань перед юридичними та фізичними особами; дотримання законності у діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.[1]

Також у контексті реформування регулювання, контролю та ефективної реалізації повноважень органами місцевого самоврядування зазначимо наступне.

Статтею 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачена можливість лише за пропозицією сільського, селищного, міського голови затверджувати структуру виконавчих органів ради. Тож, відповідно, депутат ради не може самостійно ініціювати утворення нових чи змінювати структуру існуючих структурних підрозділів виконавчого органу, але, якщо депутат подасть на розгляд ради проект рішення, наприклад, про необхідність створення певного структурного підрозділу виконавчого органу, а не «про створення», слово «необхідність», у першому випадку вже передбачає можливість депутата бути ініціатором самостійним у створенні відповідного структурного підрозділу.

На нашу думку, слід змінити положення статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та надати можливість депутатам місцевих рад подавати на розсуд ради проекти рішень щодо внесення змін та затвердження загалом структури виконавчих органів.

У преамбулі та статті 2 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено відповідальність посадової особи органу місцевого самоврядування за невиконання функцій та завдань місцевого самоврядування, але Конституція України не передбачає посадову особу органу місцевого самоврядування як відповідальну особу, а профільний нормативно-правовий акт ставить посадову особу як солідарну до органу місцевого самоврядування у контексті відповідальності, таким чином дуже важливо у Конституції України передбачити дану відповідальність посадової особи органу місцевого самоврядування.

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», на жаль містить єдиний шлях скасування акту органу місцевого самоврядування – це судове провадження, адже на думку розробників вищезазначеного Закону лише рішення суду є підставою скасування рішення ради. А частина друга статті 19 Конституції України зазначає, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Стаття 4 Європейської Хартії місцевого самоврядування зазначає, що головні повноваження і функції органів місцевого самоврядування визначаються конституцією або законом. Однак це положення не перешкоджає наділенню органів місцевого самоврядування повноваженнями і функціями для спеціальних цілей відповідно до закону.

Органи місцевого самоврядування в межах закону мають повне право вільно вирішувати будь-яке питання, яке не вилучене зі сфери їхньої компетенції і вирішення якого не доручене жодному іншому органу. Тож, Хартія певним чином дає надію можливості скасування рішень органами місцевого самоврядування, але дещо уточнює: «для спеціальних цілей відповідно до закону».

Тобто, мається на увазі, що спеціальний чи профільний нормативно-правовий акт, може передбачати право органів місцевого самоврядування скасовувати прийняті ними рішення, але у сфері, яку регулює. Наприклад, у статті 11 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» органу місцевого самоврядування надано право за його ж ініціативою переглянути, зупинити дію та скасувати власний регуляторний акт. Згідно пункту 11 статті 13 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» органи місцевого самоврядування у місячний строк повинні усунути виявлені Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини порушення прав і свобод людини і громадянина, тобто скасувати або змінити свої рішення.

Але найінформативнішим та найефективнішим правовим регулятором відносин у сфері скасування органами місцевого самоврядування власно прийнятих рішень є Рішення Конституційного суду України (далі – Рішення КСУ) у справі за конституційним поданням Харківської міської ради щодо офіційного тлумачення положень частини другої статті 19, статті 144 Конституції України, статті 25, частини чотирнадцятої статті 46, частин першої,

десятої; статті 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (далі - Закон) від 16 квітня 2009 року № 7-рп/2009 (Справа № 1-9/2009).

Вищезазначене Рішення КСУ тлумачить питання скасування органами місцевого самоврядування власно прийнятих рішень, а саме: «зі змісту частини другої статті 144 Конституції України та частини десятої статті 59 Закону вбачається, що рішення органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб з мотивів невідповідності Конституції або законам України визнаються незаконними з ініціативи заінтересованих осіб судом загальної юрисдикції, тобто в судовому порядку, однак, як вважає Конституційний Суд України, це не позбавляє орган місцевого самоврядування права за власною ініціативою або ініціативою інших заінтересованих осіб змінити чи скасувати прийнятий ним правовий акт (у тому числі і з мотивів невідповідності Конституції чи законам України)».

Але, так само Конституційний Суд України зазначає, що в Конституції України закріплено принцип, за яким права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, яка відповідає перед людиною за свою діяльність, тому органи місцевого самоврядування є відповідальними за свою діяльність перед юридичними і фізичними особами і не можуть скасовувати свої попередні рішення, вносити до них зміни, якщо відповідно до приписів цих рішень виникли правовідносини, пов'язані з реалізацією певних суб'єктивних прав та охоронюваних законом інтересів, і суб'єкти цих правовідносин заперечують проти їх зміни чи припинення. Це є «гарантією стабільності суспільних відносин» між органами місцевого самоврядування і громадянами.

Тобто, виходячи із положень Рішення КСУ можна зазначити, що органи місцевого самоврядування можуть скасовувати прийняті ними рішення, якщо такі рішення не несуть індивідуального характеру, що породжує відносини органу місцевого самоврядування з громадянином – так звані акти одноразового застосування.

Враховуючи вищезазначене існує гостра необхідність у внесенні змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», адже відсутність заборони скасовувати органами місцевого самоврядування власно прийнятих рішень передбачена Рішенням КСУ як право органів місцевого самоврядування, окрім актів індивідуального характеру, і відповідне положення обов'язково має бути у профільному Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Тож, пропонуємо внести зміни до профільного Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», шляхом надання можливості депутатам рад вносити пропозиції через подання проекту рішення щодо зміни чи затвердження структурних підрозділів та загалом структури виконавчого органу на розсуд ради, а також передбачити у положеннях Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» право органів місцевого самоврядування скасовувати власні рішення, окрім рішень індивідуального характеру.

Ми вбачаємо проблему у тому, що районні та обласні ради відповідно до п. 15 ч. 1 ст. 43 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" не мають змогу реалізувати право власності на майно без доручення місцевих рад, і вважаємо, що районні та обласні ради мали б без будь-яких доручень самотіно володіти, користуватись та розпоряджатись комунальним майном, яке перебуває на балансі області чи району шляхом виклення п. 15 ч. 1 статті 43 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" у такій редакції: "вирішення питань про продаж, передачу в оренду, концесію або під заставу об'єктів комунальної власності, які забезпечують спільні потреби територіальних громад і перебувають в управлінні районних, обласних рад, а також придбання таких об'єктів в установленому законом порядку" виключивши словосполучення "за дорученням відповідних рад".

Список використаних джерел

1. Латишева В. В. Громадські слухання як механізм громадського контролю за якістю управлінських послуг. Державне будівництво. № 2. 2007. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/ebook/db/2007-2/doc/3/08.pdf>.
2. Скопич О. Д. Контроль у системі місцевого самоврядування України / О. Д. Скопич : автореф. дис. ... канд. держ. упр. – К. : Рада по вивченню продуктивних сил України НАНУ, 2010. – 20 с.

Клименко Ярослав

студент 1 курсу 102 групи ННі №3 НАВС

Науковий керівник: професор кафедри конституційного права та прав людини НАВС, к.ю.н., доцент **Лук'янець Валентина**

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВЕ ОБМЕЖЕННЯ НАРОДНОГО СУВЕРЕНІТЕТУ В УКРАЇНІ

Починаючи з кінця XVIII століття поняття «народний суверенітет» доволі міцно увійшло в сферу правових та політичних досліджень як одна з базових категорій у поясненні генезису суспільних відносин, держави і права. Разом з тим, додатковим стимулом розвитку вчення про народний суверенітет стала теорія суспільного договору, яка після свого формулювання у XVIII столітті, дедалі частіше ставала предметом змістовного аналізу правознавців наприкінці XVIII – початку XIX століть.

Поняття «народний суверенітет» потрапляє в коло наукових досліджень не лише тоді, коли ми вивчаємо форми безпосередньої демократії, проблематику прав і свобод людини і громадянина, але й у тому випадку, коли предметом нашої уваги стають такі поняття як «правова держава» та «демократія». Адже відомо, щонавіть за своєю етимологією термін «демократія» є сполученим з такими поняттями як народовладдя та верховенство влади народу. Таким чином будь-який аналіз як сучасного стану розвитку України, так і перспектив її подальшої демократизації, формування і становлення